

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

Комітет з питань фінансів, податкової та митної політики

01008, м.Київ-8, вул. М. Грушевського, 5, тел.: 255-28-07, факс: 255-25-91

ВИСНОВОК

до проектів законів України
про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо
вдосконалення питань організації корпоративного управління в банках
та інших питань функціонування банківської системи
реєстр. № 4367 від 12.11.2020 та
про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо
вдосконалення окремих питань функціонування банківської системи
реєстр. № 4367-1 від 27.11.2020

28 квітня 2021 року
протокол № 65

Комітет Верховної Ради України з питань фінансів, податкової та митної політики на своєму засіданні 28 квітня 2021 року (протокол № 65) розглянув проекти законів України про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення питань організації корпоративного управління в банках та інших питань функціонування банківської системи (реєстр. № 4367 від 12.11.2020), внесений народними депутатами України Гетманцевим Д.О. та іншими, та про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення окремих питань функціонування банківської системи (реєстр. № 4367-1 від 27.11.2020), внесений народним депутатом Дубінським О.А.

Метою обох законопроектів є вдосконалення регулювання діяльності банків та банківських груп, зміцнення банківської системи України, усунення накопичених проблемних питань, виявлених під час наглядової та регуляторної діяльності Національним банком, а також приведення законодавства України до стандартів ЄС стосовно організації корпоративного управління та системи ризик-менеджменту в банках.

Текст законопроекту **реєстр. № 4367-1** є, по суті, ідентичним до тексту законопроекту **реєстр. № 4367** та повністю базується на його положеннях з тією відмінністю, що з нього **виключено** низку положень, які посилюють наглядові функції Національного банку та надають йому відповідний інструментарій, а також до нього **включено** низку положень, які стосуються розширення

повноважень Ради Національного банку України та збільшення суми гарантування вкладів фізичних осіб з 200 до 600 тис. грн.

Положення законопроекту **реєстр. № 4367** спрямовані на виконання міжнародних зобов'язань України, взятих згідно з Меморандумом про економічну та фінансову політику від 02.06.2020, укладеним з Міжнародним валютним фондом за кредитною програмою стенд-бай, та враховують законодавство Європейського Союзу, а саме: положення Директив 2013/36/ЄС, 2002/87/ЄС та Регламенту ЄС 575/2013, настанов ЄБА/2012/06 та Основних Базельських принципів ефективного банківського нагляду й Оновлених принципів корпоративного управління для банків. Крім того, законопроектом **реєстр. № 4367** вирішується низка проблем, необхідність нормативного врегулювання яких була викликана практичним досвідом правозастосування або є необхідною для запровадження дієвих та завершених механізмів регулювання та нагляду за діяльністю банків.

Законопроект **реєстр. № 4367** також пропонує внести низку змін до Закону України “Про Національний банк України”, що направлені на створення правових умов для виконання Національним банком своїх конституційних завдань як центральним банком держави, що має суттєвий вплив на фінансову стабільність у державі, а також з метою приведення окремих положень Закону України “Про Національний банк України” у відповідність із європейською практикою та взятими зобов'язаннями перед Міжнародним валютним фондом. Ці зміни підготовлено на виконання рекомендацій МВФ, викладених у Звіті про оцінку захисних механізмів від 22 травня 2019 року, та направлено на посилення інституційної незалежності Національного банку та унормування питань його внутрішньої діяльності.

Законопроектом реєстр. № 4367 пропонується:

1. Уточнити повноваження Національного банку у сфері банківського нагляду на консолідованій основі;
2. Вдосконалити процедури створення та ліцензування банків;
3. Уточнити умови придбання банком власних акцій;
4. Унормувати набуття істотної участі в банках та вимог до структури власності банків;
5. Вдосконалити питання корпоративного управління в банках;
6. Вдосконалити систему внутрішнього контролю та управління ризиками в банках;
7. Вдосконалити організацію банківського нагляду в частині встановлення/розширення повноважень Національного банку;
8. Вдосконалити вимоги до капіталу та ліквідності банку (для приведення їх у відповідність до норм законодавства ЄС CRD IV/CRR);
9. Встановити обов'язок для юридичної особи, що має намір

здійснювати банківську діяльність, забезпечити особам з інвалідністю та маломобільним групам населення доступність банківських та інших фінансових послуг;

10. Впровадити заборону накладення арешту на кошти, що знаходяться на кореспондентських рахунках банку, що призводить до фактичної зупинки роботи банківської установи, втрати можливості проводити в повному обсязі готівкові та безготівкові операції, що в результаті може призвести до ризику неплатоспороможності банку, спричинить негативний вплив на банківську систему, а також на фінансовий стан клієнтів таких банків;

11. Запровадити для банків обов'язок безоплатно надавати уповноваженим Національним банком особам доступ у режимі перегляду до інформаційних систем банку, необхідних для проведення перевірок (для якісного виконання функцій виїзного нагляду в частині оцінки систем управління);

12. Уточнити положення Закону України “Про банки і банківську діяльність” щодо банківської таємниці та порядку її розкриття, у тому числі Національним банком України;

13. Узгодити положення Закону України “Про банки і банківську діяльність” щодо подання банками фінансової звітності з нормами Закону України “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні”;

14. Унести кореспондуючі зміни до низки законодавчих актів України, що пов'язані з пропонуваними ним змінами до Закону України “Про банки і банківську діяльність”.

15. Уточнити норми щодо несумісності діяльності члена Ради Національного банку України, що дозволять нівелювати ризики виникнення конфлікту інтересів;

16. Зменшити кількість засідань членів Ради Національного банку України та Аудиторського комітету Ради з десяти разів на чотири рази на рік, що відповідатиме кращим зразкам світової практики та узгоджуватиметься з необхідністю засідань для виконання встановлених Законом повноважень;

17. Уточнити норму про заборону Раді Національного банку України втручатись в “оперативну” діяльність Правління з метою чіткого розмежування “зон” відповідальності цих двох керівних органів Національного банку;

18. Унормування питання відкриття Національним банком України рахунків умовного зберігання (ескроу), а саме закріплення на законодавчому рівні права центрального банку відкривати банкам рахунки ескроу;

19. Виключити норму щодо права Національного банку України видавати гарантії та поруки, як такої, що не відповідає кращим зразкам міжнародної практики та не узгоджується з основною функцією центрального банку;

20. Виключити норми щодо права керівників центральних органів влади та членів Кабінету Міністрів України брати участь відповідно в засіданнях Ради та Правління Національного банку України.

Головне науково-експертне управління Апарату Верховної Ради України у своїх висновках № 16/03-2021/2492 від 05.01.2021 та № 16/03-2021/2497 від 05.01.2021 висловлює зауваження до поданих законопроектів.

Комітет Верховної Ради України з питань бюджету:

у своєму висновку № 04-13/8-2020/243909 від 17.12.2020 зазначає, що законопроект **реєстр. № 4367** не матиме прямого впливу на показники бюджету. У разі прийняття відповідного закону він може набирати чинності згідно із законодавством;

у своєму висновку № 04-13/3-2021/23009 від 28.01.2021 зазначає, що законопроект **реєстр. № 4367-1** матиме опосередкований вплив на показники бюджету (може призвести до недоотримання надходжень державного бюджету від дострокового погашення векселів Фонду та/або потребуватиме додаткових витрат державного бюджету на надання Фонду фінансової допомоги залежно від практики застосування даної законодавчої ініціативи та стану банківської системи). У разі прийняття відповідного закону до 15 липня 2021 року він може вводитися в дію не раніше 1 січня 2022 року, а після 15 липня 2021 року – не раніше 1 січня 2023 року (або 1 січня наступного за цим року залежно від часу прийняття закону).

Міністерство фінансів України на виконання доручення Прем'єр – міністра України:

у своєму висновку № 14020-04-3/38073 від 10.12.2020 висловило підтримку законопроекту **реєстр. № 4367** за умови його доопрацювання;

у своєму висновку № 14020-04-3/38776 від 15.12.2020 зазначило, що законопроект **реєстр. № 4367-1** не може бути підтриманий.

Національний банк України:

у своєму висновку № 18-0009/71616 від 01.12.2020 зазначив, що законопроект **реєстр. № 4367** підтримується Національним банком України як такий, що спрямований на наближення банківського законодавства України до законодавства Європейського Союзу та запровадження в Україні найкращих світових практик регулювання та функціонування банківських систем;

у своєму висновку № 18-0009/78541 від 23.12.2020 зазначив, що законопроект **реєстр. № 4367-1** вважається Національним банком України неприйнятним та таким, що підлягає відхиленню.

Національне агентство з питань запобігання корупції (далі – НАЗК) відповідно до частини 5 статті 55 Закону України «Про запобігання корупції» провело антикорупційну експертизу поданих законопроектів, надіслану листом № 21-03/69966/20 від 31.12.2020.

За результатами антикорупційної експертизи законопроектів **реєстр. №№ 4367 та 4367-1** НАЗК зазначило, що законопроекти містять корупціогенні фактори та потребують доопрацювання з урахуванням наданих рекомендацій:

встановити виключний перелік та/або критерії для визначення інформації, яку може вимагати Національний банк України від відповідальної особи банківської групи для здійснення банківського нагляду на консолідованій основі;

передбачити критерії оцінки структури управління та здійснення операційної діяльності на предмет наявності перешкод ефективному здійсненню нагляду Національним банком України;

встановити випадки або критерії, які вказуватимуть, що набуття або збільшення особою істотної участі в банку загрожуватиме інтересам вкладників та іншим кредиторам банку, може негативно вплинути на забезпечення належного управління банком та перешкоджати здійсненню Національним банком України ефективного банківського нагляду.

у проекті Закону визначити, які зміни в інформації та/або документах, поданих до Національного банку України з метою отримання банківської ліцензії, є суттєвими, а також встановити ризики діяльності банку та загрози належному управлінню банком, які належать до суттєвих.

З огляду на зазначене та керуючись положеннями статей 108, 114, частини першої статті 116 Закону України «Про Регламент Верховної Ради України», **Комітет вирішив:**

1. Рекомендувати Верховній Раді України:

1) проект Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення питань організації корпоративного управління в банках та інших питань функціонування банківської системи (**реєстр. № 4367 від 12.11.2020**), внесений народними депутатами України Гетманцевим Д.О. та іншими, **прийняти за основу;**

2) надати доручення Комітету Верховної Ради України з питань фінансів, податкової та митної політики при доопрацюванні зазначеного законопроекту відповідно до частини 1 статті 116 Закону України «Про Регламент Верховної Ради України» розглянути рекомендації Національного агентства з питань запобігання корупції щодо внесення змін до тексту проекту стосовно:

встановлення виключного переліку та/або критеріїв для визначення інформації, яку може вимагати Національний банк України від відповідальної особи банківської групи для здійснення банківського нагляду на консолідованій основі;

передбачення критеріїв оцінки структури управління та здійснення операційної діяльності на предмет наявності перешкод ефективному здійсненню нагляду Національним банком України;

встановлення випадків або критеріїв, які вказуватимуть, що набуття або збільшення особою істотної участі в банку загрожуватиме інтересам вкладників та іншим кредиторам банку, може негативно вплинути на забезпечення належного управління банком та перешкоджати здійсненню Національним банком України ефективного банківського нагляду;

визначення, які зміни в інформації та/або документах, поданих до Національного банку України з метою отримання банківської ліцензії, є суттєвими, а також встановлення ризиків діяльності банку та загроз належному управлінню банком, які належать до суттєвих.

2. Доповідачем від Комітету визначено Голову підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань фінансів, податкової та митної політики – народного депутата України Іванчука А.В.

Голова Комітету

Д.О. Гетманцев

Вик. Боцула Т.А.
т. 255-31-01

ЄАС ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Підписувач: ГЕТМАНЦЕВ ДАНИЛО ОЛЕКСАНДРОВИЧ
Сертифікат: 2B6C7DF9A3891DA1040000006743D0087F6A301
Дійсний до: 17.07.2021 23:59:59

Апарат Верховної Ради України
№ 04-32/03-2021/148324 від 30.04.2021

